

מזל תאומים מסמלת דווקא התרבות ושפע הצלחה, ולא חורבן, כמו שאומרים החכמים שלך”.

”החכמים שלי?” ברוריה מתיישבת תחתיה, כאובה מכדי לדבר. ”בנימין... אינני מסוגלת לשמוע אותך מדבר כך”.

”אני מצטער אם הכאבתי יותר מדי, אבל אני מתקשה להשלים עם מסכת הפחדות שנועדה רק להטיל מורך בלבך ובלב כל אדם בירושלים. זה לא נכון. אנחנו חזקים. יש לנו חומה בצורה, יש לנו גיבורים. יש לנו נוער לוחם בחירוף נפש, ומעל הכל - ה' אתנו. זה לא מספיק לך?”

”ה' אתנו כשאנו עושים את רצונו”. ברוריה נתפסת במילותיו. ”אם שומעים בקול חכמים וחוזרים בתשובה זוכים לישועה. זה בדיוק מה שאמרו החכמים, ואין לי ספק שכן צריך לנהוג. בשבוע הבא תתקיים בביתנו חתונתה של יתומה טרייה. הוריה נרצחו ממש לאחרונה בעיר העליונה. ברוך ה' הצלחתי להשיג עבורה נדוניה מכובדת, ובימים האחרונים הושלמה תפירת שמלת הכלולות שלה. תוכל לדאוג ליון ולמניין?! הצדקה הזאת היא ההכנה שלי”.

”זה רק רעיון העוועים הזה שחדר פנימה, ורוח הקנאות שמצליחה לבלבל אותנו”, היא מסיימת בשפל קול.

כשהיא כוללת את עצמה בעניין, מתרכז שריר בפניו של בנימין. להרף עין הוא מרוצה, אך במשנהו שב ומתקשח.

”כך אמרת לו?” נחמיה כמעט מתעלף. ”אינני מאמין. כיצד לא חששת?” זיק קונדסי עובר בעיניו של בנאל. ”אם הייתי חושב, כנראה שהייתי

שותק, אבל מה לעשות, אבא, שאלו בדיוק המילים שעלו על לשוני? הרב שלי חזר על הפסוקים כל כך הרבה פעמים היום, עד שכשעצר אותי האיש הזה, הדברים יצאו מאליהם”.

נחמיה כמעט בולע את לשונו מרוב תדהמה ומחבק את הילדון שלו. ”הנה סבא... לך תספר לו את כל הסיפור מהתחלה”.

”הוא היה שר רומאי גבוה ממש”. בנאל מטפס על השולחן כדי להראות את גובהו של האיש. ”החיילים שלו עמדו והסתכלו עלינו מרחוק, ולאחר שזרק כמה חיצים, הוא ניגש ובקש ממני לומר לו פסוק שלמדנו היום”.

בנימין מחוויר והרצינות בפניו מסירה את החיוך מפני נחמיה. הילד ממשיך לפטפט. ”קראתי לו את הפסוק ביחזקאל 'וַיִּנְתְּתִי אֶת־נִקְמָתִי בְּאֶדּוֹם בְּיַד עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְעָשׂוּ בְּאֶדּוֹם כְּאִפִּי וְכַחֲמִי וַיִּדְעוּ אֶת־נִקְמָתִי נָאִם ה'”.

”ואז מה?”

”הוא נתן לי תמרים, והלך. כשהתרחק קצת זרקתי אותם לשיחים, כי לעולם לא אכניס לפי מאכל גויים”. ובין רגע הוא קופץ אל זרועותיה של סבתו, מקבל צרור אגוזים לפיצוח, ומנתר בעד החלון החוצה.

”נחמיה”, מטלטל בנימין את בנו, ”נחמיה... א... הילד שלך... אתה יודע עם מי הוא דיבר?”

”ואבא יודע?” נחמיה נדרך.

”עם נירון”

”עם מי?”

”משנהו של נירון קיסר, שגם הוא נקרא נירון”.

”????”

”כן. נירון הקיסר לא התכוון לשתוק על מה שהוא מכנה התקוממות או מרד, ואינו סולח על הפסקת הקרבת קרבנות הגויים. הוא שלח לירושלים

“אני כבר מתחיל להתגעגע אליך, אבא... כשאני נפרד ממישהו אני תמיד מתחיל להתגעגע אליו...”

נחמיה מחייך בעוגג. הקטן עקף במיומנות את השאלה, כמו רוכב מנוסה, ששבילי החיים נהירים לו. לפעמים הוא תוהה מה מבין הילדון הזה בסבך המפותל של חייו, מה הוא יודע. חושב.

הם רוכבים בשתיקה. נותנים לטבע שסביבם לדבר.

“אבא”, קול הפעמונים של בנאל משתלב יפה בגלויית הנוף.

“כן, מותק”

“אתה מכיר את אמא שלי?”

“אהה”

“ואת סבא וסבתא שבגליל?”

“כן”

“ואת דוד יעקב?”

“דוד יעקב?” היה ליסכה אח בשם יעקב? יכול להיות שכל כך מהר כבר שכח דבר כזה?

“האבא החדש שלי. דוד יעקב”.

“יש לך אבא חדש?”

“כבר הרבה זמן”.

“אה, לא ידעתי”.

“זה סוד, אבא? אתה חושב שזה סוד?” ענן התיישב בתוך עיניו.

“לא נראה לי סוד. אמא שלך, היא... זאת אומרת... אף אחד לא סיפר לי,

פרק ט"ז ענין של זמן

ג'תתכ"ו

רוח נעימה מניעה קלות את צמרות העצים. געיית שוורים מקדימה לספר על עדר בקרבת מקום. קול פכפוך שליו הופך את התמונה לפסטורלית. פתאום הרפה החורף מלפיתתו הקרה, וכמה ימי שמש נצלו את ההזדמנות וקפצו לביקור קצרצר, מחמם לבבות.

“יום יפה לטיול, אה, מותק?”

“יום מצוין”.

בנאל יושב מאחוריו, וידייו לופתות את מותניו. הסוס מתנהל לאטו, ונחמיה אינו מאיץ בו. למה למהר?

“איך ירושלים בעיניך?”

“קדושה”

“מתגעגע כבר לאמא, בנאל?”

אז איך ביכולתי לדעת דבר כזה?"

"אז אתה מכיר אותנו, אבא?"

"לא, מותק, אותו אני לא מכיר. כשבאתי לקחת אותך הוא כנראה לא היה בבית".

"אבל אם אתה מכיר את אמא ואת סבא וסבתא שלי, אז איך זה שלא באת לחתונה?" גם בלי להסתובב אחורה יודע נחמיה לתאר את מצחו של בנו מתקמט.

"כי אני כבר לא..."

"אתה כבר לא מכיר? איך זה יכול להיות? איך אפשר להפסיק להכיר משהו?"

"לא אמרתי שאיני מכיר, אני רק לא... לא קבלתי הזמנה... אתה מבין? ונראה לי שהרבה זמן כבר לא שתינו. מה דעתך על הפסקה?"

הם שוכבים בתוך עשביה גבוהה, הילד כמעט נעלם בתוכה.

"אבא, אתה לוקח אותי לבית החדש או לבית הישן?"

"לבית החדש, ודאי שאנו נוסעים כעת לבית החדש. בבית הישן בקיסרין הייתה מלחמה, אתה זוכר?"

"כן. הבית החדש די קטן, אבל יש הרבה מאד שטח למרעה, וגם ערסל שדוד יעקב בנה לי".

"יופי לך".

"אני אוהב את ירושלים יותר מכל מקום אחר", הוא אומר.

"יותר גדול כאן? יותר יפה?" מנסה נחמיה להבין.

"קדוש יותר", פוסק הילד, "בגליל אי אפשר להתעורר מרעש פתיחת

דלתות ההיכל בבוקר, למשל... בירושלים כל הזמן חושבים על השם".

"גם בגליל אפשר לחשוב על השם כל הזמן", סבור נחמיה.

"זה לא דומה", בנאל מוחה בתוקף, "איך אפשר להשוות קרבן חטאת אמיתי שמקריבים מיד בבית המקדש, לקרבן שרושמים אותו בפנקס? והרי אם הקרבת - החטא נמחק לגמרי".

"ירושלים מיוחדת גם בהיותה עיר של תורה", את הנקודה הזו חשוב לנחמיה להדגיש.

"ירמיהו הלוי יחסר לי".

"לאחרונה למדתם לירות בקשת, נכון?"

"דווקא לירות בקשת כבר ידעתי. סבא לימד אותי ומדי פעם אנחנו מתאמנים", מושך הילד בכתפיו, "אני אוהב ללמוד..." הוא מתחיל לצטט מקרא ומשנה, ונחמיה משתאה. הילדון כאילו קורא מתוך ספר פתוח את הפסוקים ואת דברי רבותינו.

הוא בודק את הבנתו, ויורה עליו צרור שאלות. כלאחר יד משיב לו הילד תשובות קולעות בזו אחר זו.

"אתה תהיה תלמיד חכם גדול, בנאל!" הוי, רבונו של עולם, מה עושה כישרון כזה בין עיזים ותיישים? הרי יש כאן בזבז משווע!... מהו תפקידו בעת הזו? אולי כדאי לפתוח שוב את הנושא? אולי כעת, לאחר שיסכה נישאה, ויהיו לה ילדים נוספים, היא תסכים לשלוח את הילד לגדול בירושלים!?

כעת זורחת השמש בדיוק מעליהם, אבל אם ברצונם להגיע לעת ערב למקום יישוב, צריך לרכב גם בשעות החמות. "עד ידפת עלינו לעבור מרחק גדול", מסביר נחמיה.

בנאל מתעניין: "כמה ימים תארך לנו הדרך לגליל?"

בדיוק אז הגיחו מולם שני רוכבים. כשקלטו את פטפוטי הילד נעצרו בפתאומיות. "אתם נוסעים לגליל? כעת?"

"קרה משהו?" מרצין נחמיה.

"כל הזמן קורה". סבר פניהם קודר.

"איני רוצה להתערב", מתנצל אחד מהם, "אבל הילד פשוט פטפט בקול... ו... מה אומר לך? אני לא הייתי מביא כעת ילדים לגליל". האיש אינו מפסיק לנענע את ראשו ימינה ושמאלה. "זה עניין של זמן עד שתתחיל שם תקיפה רצינית".

"מה בדיוק מתחולל שם?" מוכרח נחמיה לדעת. "אתם מבינים, אנחנו מירושלים, ולא לגמרי מעודכנים".

"ירושלים... אוה..." כאילו ראו אותם כעת מחדש. "ואתה, ילדון, ילד של ירושלים אתה?"

לרווחתו של נחמיה שותק בנאל את אחת משתיקותיו הנדירות.

"מה מתחולל בגליל?... שניהם נאנחים. "מה לא בעצם?... בכל יישוב יש התארגנות קדחתנית למלחמה. אי אפשר לדעת עם מי יחליט אספסינוס להתחיל".

"אספסינוס???" צמרמורת חולפת בנחמיה. "מרומא שלחו את אספסינוס?"

"מ... מ..."

"אויה". אספסינוס שר הצבא הרומאי היה גיבור חיל ומלומד מלחמה. איש למוד ניסיון קרבות. שלושים מלחמות ניהל עם גרמניה ובזאקסן וטבח באנשים ללא רחם. בבריטניה הרג ביום אחד שמונת אלפים איש... את האיש הזה שלחו מרומא?

"ביחד עם טיטוס, בנו החורג". הרוכבים דברו היישר לעיניו של נחמיה.

"הם כרגע בציפורי".

"בציפורי? איך? היה שם קרב?"

"הלוואי שהיו נופלים בקרב... תאר לעצמך שהבוגדים האלו כרתו איתם ברית שלום".

אגרופו של נחמיה נקמץ. "הם בעצם הכריעו את הקרב מראש, לא? הרי ציפורי מוצבת במקום הגבוה ביותר בגליל, וחומותיה בצורות כל כך".

"אהה", הרוכב הימני מפשיל את שרוול גלימתו, ונחמיה נחרד לגלות את אמתו המרוטשת.

"משהו קטן... אבן אחת שספגתי כשניסיתי להגן על רכושי מפני שודד רומאי... הם נוראים, ואינני מזכיר כעת את ההרוגים והשבויים שנשלחו אל מעבר לים".

"ויוסף בן מתתיהו?"

השניים הנידו ראשם בביטול והחליפו ביניהם מבטים. "היה ניסיון התקוממות אחד שהצליח, בידפת. כשאספסינוס שמע על כך, הוא העביר את צבאו לקרבת מקום, ורק מראיית צבאו האדיר אחזה בכולם בהלה עצומה".

"מה עשיתם, אפוא?"

"יוסף בן מתתיהו נמלט לטבריה ושלח לירושלים בקשה לשלוח לו כוח עזר. הוא איים שאם לא כן, ייאלץ להיכנע ללא תנאי".

"והוא לא קבל תשובה, אה?" נחמיה מעביר מבטו בין השניים.

"איך ידעת?" ניצוץ הערכה חולף בעיניהם.

"אני מכיר את הנפשות הפועלות יותר מדי טוב..." הוא שותק לרגע. "ולמען האמת, גם בירושלים אין מי שיעמוד נגד אספסינוס".

לרגע אחד תולה באוויר שתיקה.

אחר כך מגיפים הרוכבים את ידיהם לשלום וממשיכים בדרכם.

“אבא?”

בנאל מכרכר סביבו בחוסר סבלנות. קודם השיחה הארוכה הזאת, ועכשיו מה?

“אני צריך לחשוב רגע”, אומר אבא עוד פעם ועוד פעם. איזה מין רגע זה שנמשך כל כך הרבה זמן?!

סוף סוף מטפס אבא על הסוס, מושך אותו אליו ומתחיל ברכיבה איטית. היי, מה קורה פה? הוא חוזר?

“כן, חוזרים. הרי שמעת מה אמרו האנשים האלו. מסוכן מדי להמשיך לגליל כעת.”

“אמא שלי יכולה לדאוג”. הדמעות שבאו פתאום לעיניו ספרו לנחמיה סיפור קצת שונה מקודם. ילד קטן, מתגעגע נואשות. קשור, ורק רוצה את אמא.

“אתה תבוא אליה, מותק, אל תבכה. רק לא עכשיו. גם אמא לא הייתה רוצה שתחזור אליה כעת. היא לא תדאג. ודאי שלא תדאג. הרי נשלח לה אגרת, וחוף מזה - בפסח נהיה בירושלים, נדמה לי שאף פעם לא היית.”

הוא ילד טוב. בנאל. ומחונך. בכף ידו הקטנה מנגב את עיניו, ושוב תופס בחוזקה את מותני אביו.

הסוס צוהל ומגביר דהרה. “תחזיק חזק!” צועק נחמיה אל מעבר לגבו. “טוב לך, נכון?”

הילד מחריש.

נחמיה היה עסוק באכילה חפוזת של מנת הכבש שנפלה בחלקו, שעה שנחה היד על כתפו. בנס לא נחנק. בדיוק הוא, מכל האנשים שבעולם... בדיוק כעת...

“אני רואה שהילד אצלכם”, אמר אביה של יסכה בקול שמשתדל להיות רגיל.

“אהה”. כשאתה עסוק עם חתיכת בשר ענקית, ועוד עשרה רגעים חצות, אינך חייב לענות. אבל ליל הסדר הינו ארוך מספיק כדי למצוא בו רגעים להמשך השיחה, ועוזאי תמיד היה איש מעשי.

“קבלתם את האיגרת שלנו, כן?” חשוב לנחמיה להיות בסדר.

“שלחתם איגרת?”

“ודאי. שליח מהימן שהבטיח להביאה לידיכם.”

“אם כך - אז העניין כולו משתנה. יסכה דאגה מאד”. נימת נזיפה משתרבת לקולו.

“אני מצטער”, נושך נחמיה את שפתיו, “האמת שכבר היינו בדרך, אבל כששמעתי על המהומות חזרנו מיד. חשבתי שזה מה שהייתה גם היא אומרת לעשות.”

“אני חושב שצדקת הפעם, ואינני מרבה להחמיא לך, כידוע, כך שזו באמת נקודה לזכותך”. נחמיה מופתע לגלות כי העוקצנות שתמיד דימה לשמוע במילותיו נעלמה. אהה, כוחו של הזמן וכוחו של הפחד... “הרומאים נמצאים בכל מקום, וזה מפחיד. חוף מהתנכלויות והרג של אנשים, התחושה היא שהם מתכוננים למשהו גדול. אז בינתיים טוב שהילד במקום מעט יותר בטוח.”

“הגעתם כולכם לירושלים?” בנימין מניח יד על כתפו של עוזאי ומנסה להפשיר את האווירה.

“כמעט”. עוזאי נינוח מתמיד. “בני הגדול נשאר בידפת עם משפחתו, ולמען האמת אני די דואג לו. הדרכים בחזקת סכנה, אבל הן עדיפות על פני שהות במקום מסוכן. והאמן לי, במצב הנוכחי לאף אחד לא מזיקות כמה תפילות טובות בבית המקדש”.

“ודאי, ודאי”

רבבות אנשים חולפים ברחובות, ששים ושמים על שזכו לחוג את הפסח כהלכתו. ריח הצלי היוצא מן התנורים שבפתחי הבתים עדיין מורגש היטב באוויר, אם כי לא נותר ממנו כעת מאומה. הקולות האדירים שבוקעים מפי המון האדם ששרים את ההלל בחוצות העיר לאחר אכילת הפסח כמעט מבקיעים את הגגות, ומקשים במעט על התנהלות השיחה - ובכל זאת הם ממשיכים לעמוד ולשתוק ביחד. שקועים איש-איש בהרהורי.

“ומקום לשהות בו יש לכם?” מבררת ברוריה בעדינות. ביתם מלא עד אפס מקום, ואינו מתאים לאירוח נוסף כרגע, אבל יש לה קשרים עם אנשים נוספים.

“יש הכל”, מתחייך עוזאי, “אמש הצלחנו אפילו להיכנס אל אבא שאול בן בטנית, ואולי מחר נהיה אצל רבן יוחנן בן זכאי... מה אומר ומה אדבר? אשריכם תושבי ירושלים, שאתם זוכים להסתופף בצלם של גדולים שכאלו!”

ברוריה מבחינה במבט מהיר שחולף בין בעלה ובנה, ומקווה בכל לב שהנושא הטעון לא יפתח כאן ועכשיו.

בשתיקה שנוצרת מוצא לנכון עוזאי להוסיף “כשאנו שומעים על מה שקורה פה, ועל קבוצות של אנשים שפורקים את עול החכמים והפרושים מעליהם, איננו מצליחים לקלוט את העניין. בטוח אני שנשתרבבו כאן גוזמאות כדרך של שמועות. אמרו אתם, האם יכולים אנשים רגילים

כמונו לפתוח פה מול קדושי עליון כאלו? איך יכול להיות דבר כזה?”

“סבא, אתה פה?” בנאל פורץ לתוך המעגל הקטן בצהלה גדולה, קורע את חוטי המבוכה בהינף יד. “גם סבתא פה? גם אמא?”

“כולנו”. מחייך עוזאי. “התגעגענו אליך, מותק”.

“הילד עושה כאן חיל”. אומר נחמיה, וקולו זקוף. וקשה. ויבש.

“נכון”. בנימין מניף אותו על זרועותיו, “בנאל, אמור לי מה דעתך, כשזקוק יהודי בשבת לגוי שיעשה עבורו מלאכה באופן המותר, והוא מסתפק על אדם כלשהו האם הינו יהודי, האם יכול הוא לשאול אותו ישירות ולהסתמך בכך על מוצא פיו?”

הילדון מקמט את מצחו לרגע. “גוי אינו נאמן להעיד”, הוא מציץ כעבור דקה, “אבל ממה נפשך, אם הוא באמת יהודי, הרי שהוא נאמן להעיד על עצמו, ואם הוא גוי, אז זה בדיוק מה שרצינו לדעת עליו...”

חיך של קורת רוח מתפשט על פני הנוכחים “שמעת אותו?” מעמיד בנימין את הילד בעדינות למרגלותיו. “הוא כישרון אמיתי שיכול לגדול לאחד מפלאי הדור. הוא הדביק את הפער במהירות עצומה, ואף עוקף את בני גילו!”

“ככה?” עיניו של עוזאי מתרחבות בשמחה. “אתה תהיה צדיק כמו רבן יוחנן בן זכאי, קטנצ'יק? יש סיכוי כזה?”

“אם הוא ימשיך להשקיע”. רמזיו של נחמיה עבים כמותניו של עוזאי.

“כן, כן”, מגבה אותו בנימין, “בלי השקעה אי אפשר לגדול, וכאן בירושלים השגנו לו מלמד מומחה”.

“יפה”. עוזאי מבין היטב את כל מה שלא נאמר. “בינתיים אנחנו נשארים באזור. אנשים מדברים שידפת תהיה מקום הקרב הבא, ולא היינו רוצים לחוות אותו על בשרנו. המתינו לי רגע. רק אקח את הילד לומר שלום

לאמו, ומיד אשיבנו".

מצע הקש מרופד היטב, ובנאל נראה בתוכו קטן מתמיד.

"סיפור, סבתא, טוב?"

"אולי שיר?"

"טוב". הוא עיף. שמורות העיניים נעצמות, ונשימותיו מאטות את קצבן.

"אבל איזה שיר, סבתא?"

"שיר חדש". לוחשת ברוריה. "חדש - מהיום. בסדר?"

קולה ממלא את החדר. קצת צרוד. קצת נשבר בקצוות. מוזיקה לא הייתה

מעולם הצד החזק שלה. ובכלל - כשבוכים אי אפשר באמת לשיר.

"ויאמינו בה' ובמשה עבדו... אי אי אי... ובמשה עבדו... אי, אי, אי.

ויאמינו, ויאמינו... ובמשה עבדו... איי איי..."

עיניו של בנאל נפקחות. "זה לא השיר הרגיל שלך, סבתא".

"נכון, מותק. אתה רוצה את השיר הרגיל? על התורה?"

"שניהם טובים".

"שניהם מוכרחים להיות, אתה מבין פצפוני?"

הוא כבר נרדם.

בראשית חודש תמוז מחליט עוזאי שהגיע הזמן לשוב הביתה.

אבל רק בשערי ירושלים הוא מבין, שאין לו מקום לשוב אליו.

השליח שדהר ימים ארוכים ברציפות הגיע כמעט מחוסר נשימה. האנשים

עטים עליו, מבקשים לשמוע כל פרט. "בכ"ב באייר לעת ערב הגיע

אספסיינוס ליודפת", יודע השליח לספר, "הוא שלח שליחים לשלום,

ומשלא נענה - הטיל עליה מצור. בני יודפת השיבו מלחמה. אחרי חמישה

ימי קרבות והמון הרוגים, מחליט אספסיינוס על בניית סוללה".

"המון הרוגים?" - עוזאי מפלס לו דרך בין השומעים הרבים - "מה פירוש

המון הרוגים?"

"אינני מכיר עוד פירושים למילה הזו" - לואט השליח - "ואל תשאל

אותי מי ומה, כי באמת איני יודע". הוא מכחכח בגרונו וממשיך "הם

הביאו עצים ואבנים והחלו לבנות גשר עץ, שיוביל אותם לראש החומה,

הלוחמים המטירו עליהם חצים ואבנים, ובלילות הגיחו כנופיות מן העיר

והרסו, או שרפו, את מה שהצליחו לבנות".

עיני הצעירים נוצצות.

"ובכל זאת הם הצליחו לבסוף להתקדם עם הבנייה".

"למה לא הגביהו את חומת העיר?" מציע אחד השומעים.

"זה בדיוק מה שעשו. הייתם צריכים לראות את פרצופם של החיילים

כשגילו מולם ארבעים אמות נוספות של חומה עם מגדלים רבים...

הכנופיות שלנו המשיכו לפרוץ את המצור שעל העיר ולשרוף ולהרוס כל

דבר במחנה הרומאי, ואז החליט אספסיינוס להכניע אותם ברעב והידק

את המצור סביב".

"זה דווקא לא נורא כל כך", אמר עוזאי וניסה להרגיע את הרעד בידיו,

"אני משם, ויודע בוודאות שיש להם הרבה מאד אוצרות אוכל".

“נכון, וודאי תזכור גם את הנקרה בצד מערב... אליה לא הגיעו הרומאים, ואנשי יודפת נצלו אותה עד תום. הם שלחו דרכה שליחים שזחלו על ארבע וכיסו את בשרם בעור כדי להידמות לכלבים, והם הביאו עוד אוכל”.

“ומים?”

“זו הייתה נקודת התורפה שלהם. הרי מעיינות אין בידפת, וגשם לא יורד בתקופה הזו. לפי כמות האנשים שעמדה שם עם כדי מים הסקנו שיוסף הכריז שם על משטר מים. הבעיה היא...” הוא בולע את רוקו, “שדי מהר גילו גם הרומאים את התורים הארוכים הללו, והמטירו לעברם אבני בליטסראות”.

“ואז קרה דבר מוזר, שבתחילה לא הבנו ורק מאוחר יותר עמדנו על פשרו. פתאום החלו נשפכים מים מן החומה כאילו הייתה מעיין נובע. עד מהרה התגלה מקור המים - יהודי יודפת תלו בגדים נוטפי-מים סביבות החומה... בזבזו המים המשווע הזה היה נשגב מביתנו, עד שקלטנו כי בדרך הזו מנסה יוסף לאותת לרומאים שאיש אינו סובל ממצוקת מים”.

“וכשהרומאים קולטים את זה?”

“הם חוזרים למלחמה סדירה. הם היו גיבורים, בני יודפת, ונלחמו כאריות. גיבוריהם פרצו פעם ועוד פעם אל מחנה הרומאים, הציתו אש, ונמלטו במהירות בחזרה. ההצקות הטרידו את אספסינוס עד שהחליט להביא איל כדי לנגח את החומה”.

“איל??” צמרמורת חולפת בגו השומעים.

“ומה הלאה?”

“יותר איני יודע. מסוכן היה להסתובב שם. נטלתי את סוסי ובאתי לכאן כדי לדווח. בדרך שמעתי את הנגיחה, ואת זעקות האימה שעלו מן העיר לשמיים”.

כשהוא משתתק, מתקשים האנשים להתפזר.

יודפת? האם יתכן שאירע משהו רע ליודפת?

שנים נצבה העיר על מקומה בראש סלע, תהום פעורה סביבותיה, עד כי לו היית מתבונן ממרום העיר ומשקיף למטה, הייתה תוקפת אותך סחרחורת עזה.

הרים שסביב לה העניקו לה גב תומך. כאילו לעולם לא תימצא הדרך להגיע אליה, וודאי שלא לכבוש. לא בכדי נחשבה יודפת לעיר הבצורה ביותר בגליל.

היתכן שנפלה? ומה עם כל אנשיה, הלוחמים הנחושים?

“ושלמה שלי? איפה שלמה והילדים ותמרה אשתו?” קול זעקה עלה מתוך קבוצת הנשים שעמדה שם. עוזאי מתקשה לזהות את הקול, אך יודע בוודאות שרעייתו היא הזועקת. מי עוד השאיר ביודפת את שלמה ותמרה והילדים?... אחוזה הייתה בזרועותיה בשתי נשים שתמכו בה, לבל תיפול.

לפתע השתתקה.

מזעקות ה”מים! מים!” הסיק שהתעלפה.